Scînteia

JURNALUL ROMÂNIEI 1989 – ACUM DOUĂZECI DE ANI

Numărul 31 | Miercuri, 4 februarie 2009 – Sâmbătă, 4 februarie 1989 | DISTRIBUIT ÎMPREUNĂ CU JURNALUL NAȚIONAL

Serghei Mizil: „Poți să aduci ce vrei, nu zi nimic de tovarășu'!“

În ultimii ani ai lui Ceaușescu nu se găsea mai nimic. Serghei Mizil a cunoscut „din interior“ rețelele de contrabandă care funcționau în paradisul socialist. A acceptat să stăm de vorbă despre cum funcționa un soi de capitalism rudimentar cu voie de la stăpânire. Am purtat dialogul la restaurantul lui Serghei Mizil, La Cena.

Reporter: Din ce am mai stat de vorbă în 1989 se cam strânsese oarecum cureaua și pentru voi, copiii de nomenclaturiști. Ceaușescu dăduse ordine să se facă economie...

Serghei Mizil: Să nu exagerăm! Într-adevăr, partidul luase cu câțiva ani înainte limuzinele străine ale unor demnitari, în magazinele gospodăriei de partid nu mai găseai aproape orice, dar noi ne descurcam. Aveam în anturaj shopiști, care se învârteau la magazinele pentru străini, mai eram prieten cu sportivi și piloți care ieșeau din țară. Tata lucra la cooperație, unde aveau, pentru inițiați, băuturi străine, de exemplu whisky cu etichetă neagră. Făceam chefuri la Snagov și la munte care țineau trei-patru zile. Eu, cu Mădălin Voicu, Gino Iorgulescu de la Sportul Studențesc și alți câțiva care ne descurcam, locuiam practic în vilele de la Snagov. Lansam din când în când zvonul că facem chef și apăreau 30-40 de persoane.

Blugi și video

Văleu! De unde naiba erau posibilități să țineți pe mâncare și băutură atâția oameni?

Păi, pe mine și pe alți amici, ne lăsau să ieșim din țară. La fiecare ieșire aduceam și vindeam 20 de aparate video, 300 de casete, 400 de geci de blugi, blugi. Mă lăsau să ies de vreo două ori pe an și nu aveam probleme la vamă. Doar din imprimări de casete puteam să scot cam la o lună jumate 80.000 de lei, echivalentul unei Dacii. Practic nu aveam probleme cu banii.

Cum mergea la vamă? Dădeați o șpagă sau vă lăsau pe bază de „fiul lui tata“?

Ne știau, de noi și de sportivi nu se legau. Imediat după Revoluție a ieșit un scandal cu Sportul Studențesc, care adusese un autocar plin cu cafea. Au vrut să-l scoată pe Nicu drept contrabandist, pe motiv că era clubul lui de suflet. Era o tâmpenie, toate cluburile făceau la fel atunci și Nicu personal nu avea nevoie de așa ceva.

Serghei Mizil, pe vremea când făcea comerț ilegal cu fața sub acoperire
Foto: Arhiva personală Serghei Mizil

Vă supraveghea Securitatea mișcările astea comerciale?

V-am povestit că după revelioane și chefuri ne numărau unii sticlele și ambalajele din gunoi, să vadă ce marfă care nu se găsește avem și câtă. După 1989, am fost împreună cu Gino Iorgulescu la generalul SRI Gioni Popescu, cu care eram prieteni. I-am cerut dosarele noastre și a zis: „Mă băieți, dacă vă uitați pe ele vă certați cu 95% dintre prieteni“. Pe mine mă doare-n cur de ce au bingănit unii, că n-am pățit nimic, n-am ajuns la pușcărie și m-au lăsat să ies din țară. Nu vreau să scurm acum căcatul, mi-ar face rău să aflu că mă mâncau de cur oameni apropiați.

Aveați și așa-numiți interlopi în anturaj? Nu vă mai atrăgea atenția Securitatea că nu e bine să umblați cu infractori?

Eu prefer să le spun „oameni care se descurcau“. Securiștii mi-au spus o singură dată ceva, înainte să plec în Germania. Eu aveam afară prieteni artiști plastici, chiar și ziariști străini. M-au chemat și mi-au atras atenția că pot să fac orice, să mă bat, să fur, dar să nu pronunț numele lui Ceaușescu, nici de bine, nici de rău.

De unde aveați banii pentru marfa pe care o aduceați?

Eu și în țară făceam pentru Fondul Plastic rochii, curele, vindeam tablouri. Vindeam și afară tablouri de-ale mele și unicate pe care le făceam.

Corbu face rușinea

Locuiați la Snagov... Acolo aveați adresa din buletin?

Nu, habar nu mai am ce scria în buletin. M-am dus pur și simplu la șeful gospodăriei de partid și am cerut o vilă. Mi-au dat una mai mică, pe malul lacului, acum a cumpărat-o un amic de-al meu. Cred că Elena Ceaușescu a dat aprobarea, vila era supravegheată, avea microfoane și puteau să vadă ce fac. Nu păteam nimic să stau acolo. Mă certam după chefuri cu unul Cuculea. Șeful vilelor de la Snagov **zicea** că am distrus, am zgâriat nu știu ce. Aveam un prieten la Direcția 5, care îl păzea pe Ceaușescu. Ăsta a apărut la mine cu Corbu și Șarona, câinii lu' ăl bătrân, fix când îmi făcea morală Cuculea. Animalele s-au pișat pe covor, în sufragerie și Cuculea a zis, slugarnic: „Ce drăguț e tovarășul Corbu! Foarte bine!“.

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALUL ZILEI

Ultima zi de lucru din săptămână. Adunări uteciste în fabrici și școli. Întâlniri cu prietenii, un film sau o piesă de teatru spre seară. Educație patriotică și cetățenească la discotecă.

Navetiștii intelectuali

Ce-or fi învățat conducătorii români după atâtea vizite prin China? S-au inspirat, se pare, din recuzita maoistă pentru stabilizarea intelectualilor în mediul rural. „Naveta“ profesorilor, inginerilor și doctorilor este descurajată prin toate mijloacele. Șefii posturilor locale de miliție au sarcină să facă urgent un nou buletin proaspeților repartizați, primarii să le asigure locuințe în „blocurile specialiștilor“, șefii de instituții să le traseze și „sarcini obștești“: directori de cămine culturale, responsabili de comisii de răspândire a cunoștințelor științifice, propagandiști ori responsabili cu programul de meditații pentru „elevii problemă“. Din motive de economie s-au scos trenuri și autobuze iar „naveta“ e tot mai dificilă.

Unii fac 80-100 de kilometri în două-trei reprize de la locul de muncă în orașul de domiciliu. Activitățile comune cu familia au rămas cina și somnul. Dacă se stabilesc cu domiciliul la țară, pierd chiar și visul concursului de titularizare într-un oraș.

Ieftin, rapid, economicos!

Tirajul presei era limitat. Fiecare număr din Flacăra, Cinema, Femeia ori România literară se împrumuta între prieteni. Într-o comună, poștașul avea plan de două-trei abonamente. Din motive de economie a hârtiei, planul acela nu putea fi depășit.

Din revista Femeia se fac, acasă, colecții. Sfaturile utile sunt oricând reciclabile. „Tendințele“ în modă sunt continuu de inspirație folclorică iar tricotajele eterne, ca rochia neagră într-o garderobă. Și autonomie: cum să ne coafăm singure, cum devenim „proaspete în 5 minute“, cum tratăm acneea și petele tenului...

Și cum gătim, din orice, mese gustoase! Rubrica „Să pregătim împreună“ din februarie prezintă: „pateul de casă“ (din ouă cu ceapă!), chifteluțe... din ouă, pește (oceanic!) pe varză, bujenița din iepure (de casă), rizzotto cu sos de roșii, scordolea de nuci, mere în albuș. Ieftin, rapid și... economicos!

(Continuare în pag. a II-a)

SALA LECTURĂ

CRONICA NEAGRĂ

Fane Mormânt face legea cu jungherul, la Budapesta

Niciodată nu mi-a plăcut la restaurantul Budapesta, de la stația de Metrou Tineretului, în vremea lui Ceaușescu auzisem de atâtea crime și scandaluri în jurul acelui local de pierzanie, bântuit de toată crema ocnelor, că nu mi-a venit să calc nici după Revoluție pe-acolo. Am găsit prin arhivele tribunalelor o mulțime de dovezi că nu mă înșelasem, una dintre dovezi fiind crima lui Fane Mormânt, pe care v-o povestesc acum.

Fane Mormânt era un ocnaș de carieră, avea vreo 41 de ani în '88, și cam tot atâția de condamnări. Violator celebru și tâlhar. Pe numele său Traian Mihăilescu, avea un ucenic de 19 ani, cu care fura de stingea. Avea un renume aparte Fane Mormânt, anume că înainte te tăia și după aia te întreba de vorbă. Pe 25 aprilie 1988, cei doi au băut bere acăsică, după care au luat taxiul, ca boierii, și s-au stabilit la cartierul general, restaurantul Budapesta, unde au comandat fripturi, vin și coniac, căutându-și victime. Fane luase de acasă două cuțite de înjunghiat porcii, așa „just in case“. Era ora 7 seara când s-au pus la masa soților Ioan și Maria Timoș, pe care au început să-i tragă de limbă. Că unde stau, și cu ce se ocupă, și câți bănuți câștigă, dar n-au ceva de vânzare, cumva, vreun medalion de aur ori un video? În timp ce-i trăgeau cu destoinicie de limbă pe comeseni, bandiții au și avut o gâlceavă scurtă cu niște comeseni mai zgomotoși, cărora Fane Mormânt le-a arătat pe dată cuțitul, anunțându-i că el e Fane de la pușcărie și ar face bine să spele putina. În vremea asta, consumatorii nu știau cum să-și achite mai repede creierii pane și cartofii natur, că simțiseră sământă de mare scandal. Vreo câțiva au spălat putina, ieșind prin bucătărie de frică să nu pice la mijloc.

Ei bine, să-mi mai spună mie cineva ce liniște și pace era în România anului 1988, cum controla Miliția și Securitatea totul, că nu ți-era frică să mergi pe stradă noaptea deși era întuneric beznă, aiurea, basme de adormit copiii, te tăiau ciracii ca pe porc în buricul târgului și nu zicea nimeni nici pâs... Fane și discipolul au plătit consumația și au ieșit în holul cârciumii, era ora nouă seara, peste o oră se închidea stimați consumatori, și i-au așteptat la ieșire pe neprieteni, ca să-i rezolve. Și i-au rezolvat cu o ferocitate ieșită din comun. Prima dată l-au tăiat pe față pe Sorin Dimitriu, apoi cuțitarii l-au fugărit pe Dumitru Ghiță care a sărit în mașina unui trecător și a scăpat nezgâriat.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALE PERSONALE

4 FEBRUARIE

Rari sunt cei care depășesc 80 de ani, vârstă cam de limită la cei mai rezistenți dintre muritori. A murit și acest caraghios de geniu care a fost Salvator Dali, care a făcut tot ce i-a trăsnit prin minte ca să-și uimească admiratorii și să-și satisfacă vanitatea de artist senzațional, mai precis de senzație. Se zice că n-a fost lipsit de talent; spirit paradoxal și de o mare năstrușnicie. Se pare că datorită clovneriilor lui, ca să zicem așa, artistice a făcut o avere colosală. Altfel, era muncitor, stăruitor, ingenios în mai tot ce făcea.

Arșavir Acterian, Jurnal în căutarea lui Dumnezeu, Institutul European, Iași, 1994, p. 200

Predat azi dosarul cu acte la Rectorat, luni va fi biroul Senatului. Anexez și o cerere către rector, cu explicații. Nimic sigur. Totuși, la telefon, când Adri mă întreabă dacă am cerut să plec, răspund că am depus hârtiile. Nu mai sunt totuși sigur că voi primi avizul. – Vorbit cu Leopold, care l-a convins pe V. Popovici să se retragă. Amărât, dezgustat. Telefon de la V.P., care pretinde că s-a resemnat, că Leopold a fost extrem de amabil cu el, că i-a promis „solemn“ că la anul îl va lua. Dar ce va fi la anul? Cine poate ști! Oricum, comportament odios. Iar oamenii s-au obișnuit să se resemneze. S-a dat de către minister un singur loc la literatură română și etnologie-folclor! Ierbivorul însă a făcut rost de zece locuri pentru istorie, pe epoci. Dacă Leo s-ar fi zbătut puțin, demonstrând că și noi avem mai multe epoci, mai multe ramuri (teorie comparată, istorie literară), n-ar fi putut obține măcar un loc-două? Dar cine să se zbată?! – După-masă, parastas la Catedrală pentru bietul Căprariu. Lume puțină, atmosferă rece, doar preotul Bizău ține un scurt discurs foarte simțit, mișcător. După, Pușa transmite o invitație puțin confuză, să trecem pe la ea, la o cafea. Dar nu merg, prefer să fac o plimbare cu Adrian Popescu, n-aveam nici un chef să mă pomenesc în societatea văzută la biserică, majoritatea formată din foștii profitori ai dărniciei editoriale a bietului om, alți amici de chefuri și așa mai departe. Între ei, fostul general M. cu „generăleasa“ care arbora o imensă blană de bizam, apoi guzganul cu nevasta, țiganul director al tipografiei, pictori, până și S., șeful catedrei de „socialism“, vizibil incomodat că e văzut în asemenea împrejurare într-o biserică!

(Continuare în pag. a II-a)

CRIZA ȘI RAȚIA ALIMENTARĂ

Un fapt care a particularizat anii '80 în România a fost introducerea „rației“ și a cartelelor la alimentele de bază.

La trecerea dintre anii 1981 și 1982, produsele alimentare de import precum cafeaua, citricele și condimentele au dispărut imediat ce stocurile din magazinele și depozitele locale s-au epuizat. Raioanele de mezeluri, carne, produse de panificație, dulciuri, lactate și brânzeturi s-au golit.

În restaurante – cu excepția celor cu regim special, frecventate de străini – domina meniul vegetarian. Nelipsitului amestec în variate combinații de verdețuri nu i se zicea „mâncare de post“, ca în cotidianul local, ci „ghiveci călugăresc“. Public se vorbea cu tot mai mare insistență de grija partidului pentru sănătatea populației. „Expresie“ a acesteia ar fi fost un anume „programul rațional de alimentare a populației“ emis de Ministerul Sănătății. Nu se publicase însă pe-atunci nicăieri „rația națională de alimente“, căci ar fi atras îndreptățite critici internaționale pe tema încălcării (și în acest fel) a „drepturilor omului“ în România.

Autoritățile nu declarau nimic nici despre criza financiară. Dimpotrivă, în discursurile sale triumfaliste, liderul etala realizări, comparații și cifre concludente mersului „tot înainte“. În șuvoiul de raportări și angajamente nu și-au aflat niciodată loc mențiuni despre datoria externă contractată de România în anii '70, dobânzile și termenele de scadență ori despre eficiența împrumuturilor. Cel care hotărâse împrumutul decisese tot de capul lui și cum să-l înapoieze!

Până la moarte, Ceaușescu n-a recunoscut că greșise în planul lui. În întâlnirea cu Gorbaciov din 4 decembrie 1989, bunăoară, i-a învinuit pe șefii de întreprinderi că ar fi contractat credite de investiții prin mecanismul prost înțeles și greșit aplicat al „autogestiunii financiare“.

Ce știau românii în anii '80? Auzeau, pe de-o parte, de la Radio Europa Liberă, că România avea datorii în străinătate și că le rambursa prin mari exporturi de produse agricole. Nici jurnaliștii postului american nu cunoșteau însă precis cuantumul, scopurile ori eșalonarea ratelor și dobânzilor. Pe de altă parte, tot de prin 1981, presa și discursul public din România menționa campanii permanente pentru reducerea și eliminarea importurilor, economisirea energiei și materiilor prime, refolosirea materiilor prime și materialelor, îndemnuri la austeritate atât la locul de muncă, cât și acasă.

Fără publicitate fuseseră introduse cartelele și rațiile la alimente precum pâinea, carnea, făina, zahărul, uleiul, ouăle, salamul, untul. Consiliile populare orășenești făcuseră liste cu cetățenii, arondând fiecare familie unei alimentare. În funcție de membrii ei, gestionarii-șefi ai magazinelor de profil făceau tabele lunare cu rațiile „cuvenite“. Românii din mediul rural n-aveau decât să și le producă singuri – ca în economia medievală! – sporindu-și ocupațiile agricole în gospodăriile individuale și la CAP.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„O pungă cu haine frumoase şi carne de vită“

Țin minte că în anul cu Revoluția împlinisem 14 ani. Eram în clasa a IX-a la Liceul Zoia Kosmodemianskaia, situat central în zona Pieței Romane, pe Strada Grădina Icoanei. Învățam după-amiaza. Străbăteam Bucureștiul în fiecare zi din Cartierul Militari până la Piața Universității cu un autobuz veșnic aglomerat, 136. Îmi plăcea la nebunie să călătoresc, nu îmi păsa de aglomerația infernală și de drumul lung pe care îl parcurgeam zilnic; la vârsta aceea, timpul se așternea nesfârșit în viața mea. Îmi plăcea viața din acel liceu, era cu totul deosebită. Deși eram „boboci“, uneori veneam la ore cu sarafanul negru, neapărat lung cel puțin până la genunchi, și cu matricola cusută pe el, în dreptul inimii, dar nu totdeauna cu cămașa bleu regulamentară. Alternam cămașa bleu cu una albă, mov pal sau chiar verde. Era un privilegiu pe care conducerea liceului din acea vreme ni-l acorda tacit. Îmi amintesc că odată am încercat să îmi forțez norocul și mi-am asortat la cămașa verde-praz niște cercei aurii cu două pietre din sticlă verde montate pe verticală, cam de 3 cm, în pauză, directoarea adjunctă de atunci, o profesoară de istorie, m-a reperat stând de vorbă cu alte colege lipite de caloriferele călâi și, ca un vultur, mi-a confiscat pentru totdeauna cerceii. Apoi, în timpul primei mele vacanțe de iarnă liceene, a venit Revoluția.

Perioada școlii primare mi-am petrecut-o între orele de curs și cozile de la alimentare și măcelării. Pentru că eram singura fată la părinți, mama conta pe sprijinul meu în procurarea hranei zilnice. Ceilalți trei frați, mai mari decât mine, se încumetau cu greu să practice acest „sport“. Pentru că zilnic mă trezeam de bunăvoie pe la 5:45, chiar înainte ca tata să plece la serviciu, în fiecare dimineață la ora 6:00 eram prezentă la alimentara din colț cu o sacoșă în care aveam șase borcane de iaurt și o sticlă de lapte. Navetele din sârmă (oțelită, cred), pline cu produse lactate, stăteau în fața ușii închise. Noi – părinți, bunici și câțiva copii – așteptam cuminți să se facă ora 7:00, să vină vânzătoarele să deschidă magazinul și să distribuie marfa, care dispărea ca prin farmec în 20 de minute.

Mi s-a întâmplat de câteva ori să nu mai ajung la școală, pentru că așteptasem să vină mașina cu carne. Vânzătoarele dădeau «pontul» clientelor fidele, care dădeau bacșiș pentru a fi informate la timp când se anunța că vine mașina cu carne, portocale, lămâi, bere, ouă, ness, zahăr, ulei, mălai sau făină. Evident, mama nu făcea parte dintre privilegiate, dar aveam o vecină în această filieră și, spre norocul nostru, era prea guralivă și mândră de influența ei, ca să poată ține secret această informație prețioasă, aș zice chiar vitală.

(Continuare în pag. a II-a)

CALENDAR

4 februarie (sâmbătă)

Soarele a răsărit la 7:31, a apus la 17:29

Luna a răsărit la 6:31, a apus la 15:04

Sărbătoare creștină:

Cuviosul Isidor Pelusiotul; Sfântul Sfințit Mucenic Avramie

S-a întâmplat la 4 februarie 1989

● Secretarul general al partidului Comunist Italian, Achille Occhetto, a avut convorbiri, la Roma, cu președintele Partidului Comunist din Belgia, Louis Van Geyt, informa oficiul de presă al PCI, citat de agenția ANSA

În centrul convorbirii s-au aflat probleme ale Comunității Economice Europene

● La Luanda a avut loc o întrevedere între vicecancelarul și ministrul de Externe al Austriei, Alois Mock, aflat în vizită în Angola, și Sam Nujoma, președintele Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest (SWAPO). Cu acest prilej au fost discutate aspecte ale problemei namibiene

● Președintele Somaliei, Mohamed Siad Barre, l-a primit pe ministrul etiopian al Transporturilor și Comunicațiilor, care a participat, la Mogadiscio, la tratative privind extinderea cooperării economice. După cum releva agenția MAP, cele două părți și-au exprimat satisfacția în legătură cu progresele înregistrate în adâncirea conlucrării bilaterale

● La Tel Aviv a avut loc convenția Partidului Muncii din Israel. Delegații l-au ales pe Mischa Harisch secretar general al partidului

● La Lima s-a încheiat oficial primul Congres național al Alianței Stânga Unită din Peru. În cursul unui miting, la care au luat parte mii de militanți, secretarul general al PC Peruan, Jorge del Prado, președintele Comitetului Executiv Național al Stângii Unite, a reînnoit apelul la unitatea tuturor forțelor ce compun alianța, ca unică formă de a realiza obiectivele poporului, de a face față crizei cu care se confruntă țara și de a obține victoria la viitoarele alegeri generale din 1990

Ramona VINTILĂ

CARICATURA ZILEI

Pagini realizate cu sprijinul AGERPRES

CRIZA ȘI RAȚIA ALIMENTARĂ

(Urmare din pag. I)

A făcut cineva grevă la introducerea rațiilor alimentare? Nu s-a zvonit nimic. După câteva luni de buluceli și îmbrânceli la cozi, ordinea raționalizării a fost stabilită pentru aproape un deceniu. De teama diplomaților și a ziariștilor străini, bucureștenii o duceau ceva mai bine. Cisternele cu lapte și frigoriferele via București erau privite însă cu ură pe toate drumurile țării! De-acolo venea tot răul și tot acolo se trăia mai bine! – judeca „provincia". Adulții și vârstnicii povesteau generației tinere cum trăiseră în copilărie și tinerețe fără magazin alimentar, apă curentă și curent electric. Mâncau magiun fără zahăr și carne o dată la săptămână...

Noi „măsuri" a luat presa. Din motive de precauție – nu cumva reportajele despre hoți, speculanți și lipsuri alimentare să-i inspire pe străini – a fost desființată și emisiunea „Reflector" a Televiziunii Române, specializată în anchetele sociale.

Atent la formalismul cadrului legal, Ceaușescu trecuse prin Consiliul de Stat un decret care legifera starea de fapt, sancțiunile și pedepsele care urmau a fi aplicate „infractorilor".

Decretul Consiliului de Stat nr. 306/1981 privind măsuri pentru prevenirea și combaterea unor fapte care afectează buna aprovizionare a populației fusese publicat la 9 octombrie 1981 în Buletinul Oficial al RSR, partea I, nr. 77. Și prevedea următoarele:

Art. 1. Constituie infracțiune de speculă și se pedepsește potrivit prevederilor Codului Penal cu închisoare de la 6 luni la 5 ani cumpărarea de la unitățile comerciale de stat și cooperatiste, în scop de stocare, în cantități care depășesc nevoile consumului familial pe o perioadă de o lună, de ulei, zahăr, făină, mălai, orez, cafea, precum și de alte produse alimentare a căror stocare afectează interesele celorlalți cumpărători și buna aprovizionare a populației.

Rații și cozi la magazinele alimentare, iarna ca vara în anii '80 Foto: Andrei Pandele

Dispozițiile alineatului precedent nu se aplică în cazul cumpărării de legume, cartofi sau fructe în scopul aprovizionării de iarnă.

Cu pedeapsa prevăzută în alineatul 1 se sancționează și cumpărarea de pâine sau alte produse făinoase pentru a fi folosite la furajarea animalelor.

Art. 3. Consiliile populare sunt obligate să ia măsuri ca unitățile comerciale de stat și cooperatiste să vândă zahăr și ulei numai cetățenilor care au domiciliul sau care sunt încadrați în muncă la unitățile din localitatea respectivă.

În localitățile mari, consiliile populare pot stabili magazine pentru aprovizionarea cu zahăr și ulei a populației din zona acestora, în scopul asigurării unei desfaceri ritmice, evitării aglomerării și deplasării cetățenilor.

Art. 4. Personalul unităților comerciale este obligat să vândă cumpărătorilor produsele alimentare prevăzute la art. 1 numai în cantitățile și condițiile stabilite de consiliile populare.

Nerespectarea prevederilor alin. 1 constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani."

Decretul 306/1981 a alimentat revolta românilor din 1989, euforia uciderii cuplului Ceaușescu și mentalul colectiv cu „ceaușistele" cozi și rații alimentare.

Lavinia BETEA

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„O pungă cu haine frumoase şi carne de vită"

(Urmare din pag. I)

Pentru mine, episodul cozilor din regimul comunist a avut o înrâurire pozitivă profundă, care mi-a schimbat soarta radical. Eram înainte de Sărbătorile Paștelui în 1985. Abia împlinisem 10 ani și mama m-a trimis împreună cu unul din frații mei „în recunoaștere" în piață, în speranța să găsim ouă. Și, într-adevăr, pentru noi a fost o zi cu mult noroc. Am aterizat în piață chiar când se descărca mașina cu ouă și în mai puțin de 10 minute ne-am așezat unul în spatele celuilalt. Și eu și fratele meu am cumpărat câte două cartoane, câte se dădeau de persoană, „ca să ajungă la toți". În timp ce ne îndreptam triumfători spre casă, în spatele alimentarei de lângă blocul nostru am zărit o mașină care tocmai se oprise și își deschisese ușile. Instinctiv ne-am apropiat amândoi de ea. Era plină cu ouă. În două minute nu știu de unde și când au venit, dar deja eram înconjurați de alte 25 de persoane. Ne-am așezat cu toții repede unul în spatele celuilalt așteptând să se descarce marfa. Deși noi nu mai aveam nevoie, nu m-am îndurat să risipesc o ocazie de aur și mi-am lăsat rând, după care m-am îndreptat spre casă. L-am trimis pe fratele meu cu cele patru cartoane sus (stăteam la etajul trei) și eu m-am îndreptat spre prima ușă din dreapta de la parterul scării noastre. Nu îmi cunoșteam toți vecinii și nu știam cine locuiește acolo, dar impulsul și emoția asemănătoare unui căutător de comori în fața lăzii cu bani de aur erau mult prea puternice ca să mai înțeleg ce fac. Am sunat insistent la ușă și mi-a răspuns o doamnă care mă cunoștea din vedere. Am întrebat-o dacă are nevoie de ouă, să-mi dea repede o sută de lei, că mi-am lăsat rând la colțul blocului. A zis doar: „Daaa? Bine, dacă vrei tu să mă ajuți...". Am fugit cu suta într-un suflet, aproape că îmi ajunsese rândul. Am luat cartoanele și am intrat triumfătoare în bloc pentru a doua oară în aceeași zi. Doamna aceea era singură, tocmai rămăsese văduvă și se pregătea să facă parastas de un an soțului ei. De atunci, între noi s-a legat o prietenie care durează și acum, și adesea ajutorul dumneaei mi-a schimbat viața. Chiar în acel an m-a învățat să tricotez și îmi amintesc că în clasa a clasa a V-a purtam o vestă roșie de lână netoarsă lucrată de mâna mea.

Viața unui elev obișnuit din perioada comunistă era împărțită între cozi, școală și vecini. Este adevărat că sâmbăta aveam ore mai puține la școală, și la prânz ne uitam la Tom și Jerry sau la Woody. Evident, la un televizor alb-negru. Dintr-o întâmplare personală știu că nu era pentru toți oamenii la fel. Eram în clasa a VIII-a când, tam-nesam, o colegă de-a mea de clasă a venit la mine și mi-a șoptit la ureche că mâine după ore mă invită la ea acasă. Dacă doresc să vin, să o aștept după ore în fața școlii. Eram foarte fericită. Duceam o viață simplă, eram foarte timidă și în clasă făceam tot posibilul să rămân cât mai nebăgată în seamă de profesori și chiar de colegi. Colega aceasta era una dintre cele mai bune la învățătură, era deosebită față de noi, ceilalți, prin felul degajat de a se purta și mai ales prin vestimentație. La ea am văzut pentru prima oară o pereche de colanți negri și foarte lucioși, pe care îi purta la școală, sub sarafan. Pentru mine, cel puțin, parcă venea din altă lume. Și, după vizita la ea acasă, chiar așa s-a dovedit că era. Până atunci nu mi-am dat seama, pentru că mama ei era o femeie blândă, deșteaptă, modestă și activă în comitetul de părinți și în clasa noastră. Nu era cu nimic extravagantă sau deosebită de alți părinți. Chiar era bună prietenă cu mama mea, o femeie casnică, mai mult decât modestă, care reușea să îngrijească patru copii dintr-un singur salariu. În fine, când am ajuns la colega mea acasă, mai întâi am fost invitată în sufragerie să servesc prânzul. Doar veniserăm de la școală, nu? Mi s-au adus două felii mari de pâine cu unt și pe ele niște bobițe mici negre. M-am speriat puțin, pentru că, deși acasă mama nu ne făcuse niciodată gem de afine, intuiam că este vorba despre vreo dulceață fistichie, iar eu nu am fost niciodată amatoare de noutăți gastronomice. Colega mea mi-a citit probabil ezitarea din ochi și mi-a explicat că sunt niște icre... negre. A fost pentru prima oară și de atunci încoace și ultima oară când am gustat ... icre negre! Nu mi-au făcut nici o impresie gustativă specială. Am băut și o ciocolată caldă, tot pentru prima oară în viața mea și apoi ne-am uitat la un film la video. Tot acolo am văzut și primul televizor color din viața mea. La final, mama ei mi-a dat o sacoșă și m-a rugat să i-o dau mamei mele. Țin minte că era o pungă mare neagră, în care se aflau niște haine frumoase și două bucăți de carne de vită (tot timpul alimentele generau impresii puternice asupra psihicului și emoționalului meu). Deși țin foarte bine minte numele întreg al colegei mele, nu doresc să îl divulg, pentru că tatăl ei era un om foarte important. Despre el, noi, colegii, nu știam decât că era un fel de miliția și că juca volei cu fiul cel mare al lui Ceaușescu. Într-o zi, când mă duceam la liceu, m-am întâlnit în cartier cu mama ei și mi-a spus că soțul ei a fost împușcat la Revoluție.

Viața și amintirile noastre, ale celor care am trăit cel puțin anii copilăriei în comunism, se împart între evenimente „dinainte de Revoluție" și „după Revoluție". A fost simplu să-mi amintesc, pentru că toate aceste întâmplări au produs impresii și emoții mult prea puternice asupra creierului și a sufletului meu, ca să poată fi vreodată uitate sau diminuate de trecerea timpului.

Gabriela ILIE
jurnalist independent

ARTICOLUL ZILEI

Orele orașului, orele Primăriei

Nu încep în ordinea importanței dar, ce ar fi o așezare fără flori și copaci?

Primarul din Pitești are în grija sa sutele de mii de flori și rotația lor, care transformă municipiul, trei sferturi din an, într-o grădină înmiresmată. În schița profesională este marcată, grafic, înaintarea fiecărei zile, pentru că Nicolae Zevedei, fost maistru constructor, știe să așeze schelele celor 2.000 viitoare apartamente alături de cele 2.450 existente – realizarea anului trecut.

Nicolae Zevedei și cei mai apropiați colaboratori au mereu câte o soluție pentru mai buna aprovizionare și desfacere a mărfurilor în magazine. În curând vor fi în oraș 8 piețe moderne. De câteva săptămâni s-au turnat betoanele pieței agro-alimentre, care va avea în centrul său și o fabrică de mâncare, cu posibilitatea de a pregăti zilnic 15.000 de porții.

Primul secretar al comitetului municipal de partid Pitești se oprește în fața spitalului cu 500 de paturi, săli de operații și cabinete pentru orice boală a copilăriei. Am intrat într-un palat și dacă n-ar fi fost lacrimile, spaima de injecții, durerea postoperatorie, puștimea ar fi trecut de la o stare de încântare la alta. În vizită, subsemnata preia această trăire pentru frumos, pentru tehnica medicală, pentru armonie și educație estetică. Să nu vi se pară surprinzătoare această alăturare dar pereții spitalului sunt ca o expoziție de artă. Cei mai talentați copii din județul Argeș au dăruit spitalului selecția strădaniilor lor, desene care vin către noi ca un duș revigorator de simplitate, naivitate neprefăcută, bucurii simple, care ne emoționează adânc.

Nicolae Zevedei și medicul Constantin Capătă, directorul Spitalului de Pediatrie, au alte preocupări decât să descifreze sensuile unei expoziții, într-o lume a halatelor albe. Zona din jurul spitalului va fi reconstruită pentru a se ridica întregul perimetru la valoarea deosebită a așezământului medical. Maistrul constructor – dirigintele acestui șantier – asigură încă o dată: „Termenul de dare în folosință va fi cu rigoare îndeplinit".

Pe străzile orașului, deși nu-mi este sete, tovarășul Zevedei îmi oferă un suc din fructele de pădure de la Băiculești, o așezare la 30 km de Pitești. O minune, după expresia sa și după gustul meu. Dintr-o dată pune deoparte paharul, se întunecă la față și intră în vorbă cu un cetățean care a aruncat mucul de țigară și pachetul gol în mijlocul unui rond pregătit pentru flori, pătând „obrazul" străzii.

– Așteptăm să ne ajutați, nicidecum invers!

Trecătorul se scuză destul de nedibaci și, din bâiguiala sa ca și din rapiditatea gestului petrecut, nu-i greu de înțeles că pentru unii, strada e loc viran.

– Mai sunt și dintre aceștia! Nu-i lăsăm însă în pace!

Nicolae Zevedei crede că un primar care un timp a fost maistru constructor, trebuie să înțeleagă așezarea de care răspunde într-o continuă verticală a înfrumusețării. Cartierele Tudor Vladimirescu, Nicolae Bălcescu și Eremia Grigorescu, de curând alinniate la cotele civilizației urbane moderne, sunt cele mai potrivite pentru asemena gânduri. Locatarii observă mereu, cu plăcere, câte un amănunt estetic. Cine are înscrisă în celula sa chemarea pentru frumos găsește, unde nu te aștepți, elemente de înnobilare a peisajului cotidian. Primarul din Pitești face parte din această familie de spirite și pe unde a trecut a lăsat ceva din ființa sa. Lângă noi se descarcă câteva camioane cu mobilă. Așa aflu că în viața sa de activist, de 13 ori a împachetat mobila, mutându-se dintr-un loc în altul. Ultima dată, a transportat lucrurile familiei sale de la Curtea de Argeș la Pitești.

– M-am despărțit cu regret de locul unde 10 ani am fost secretar și primar, dar în Pitești am găsit aceiași inimoși argeșeni. Orele zilei ar trebui dublate acum pentru că răspunderile au crescut de cinci ori. Acesta e raportul numeric între populația din Curtea de Argeș și cea din Pitești.

Mergem dintr-o parte într-alta, în câteva locuri pe care vreau să le văd după 2 ani și 8 luni de când Nicolae Zevedei este „pitestean". Cu ajutorul întregului oraș, s-au deschis străzi aliniate de blocuri cu multe etaje, elegante și bine împărțite pentru comoditățile traiului. Termoficarea a fost extinsă; debitul de apă a crescut substanțial prin realizarea aducțiunii de 1.000 mm de la stația Budeasa. Mirosul pâinii calde e cel mai fin parfum, mai ales când ți-e foame. În noua fabrică se frământă și se coc, în 24 ore, 31 tone de făină. Fabrica de miceliu produce din plin iar ciupercăria e în gestație. Șapte mii de apartamente, din cartierul petrochimiștilor, se încălzesc, printr-o soluție simplă ca tot ce-i ingenios, recuperând căldura de la instalațiile proprii. Baza nautică din Bascov are publicul său obișnuit. Tinerii se antrenează după efortul depus la construcția și amenajarea perimetrului clădirii.

Pitestiul este înconjurat de un brâu de 500 ha mănoase, pământ numai al legumelor și fructelor. Întreprinderea de producere a legumelor din Pitești, centru din Mărăcineni, este coordonatorul activității pomiculturii din întreaga Românie prin proiectele pentru plantațiile tinere, prin metodele pentru combaterea dăunătorilor, prin experința sa valoroasă. Am lăsat la urmă, dar nu în ultimul rând ca importanță, o cifră-cheie. În anul 1988 s-au cules 40 tone de mere, unul și unul, de pe fiecare hectar înzestrat cu acest minunat fruct. Orașul autoturismului Dacia are o stație service în Bascov. Ea funcționează la parametrii destoniciei recunoscute a maistrului Ion Bălașa. După ce a fost unul dintre valoroșii tehnicieni la Colibași, după ce a condus service-ul Dacia din Algeria, Ion Bălașa a organizat stația din Bascov pe principiul real – „clinetul, prietenul nostru".

De la intrare, fiecare este întâmpinat cu politețe, ascultat cu solicitudine, repartizat unui meseriaș de calitate: apoi se întocmește devizul și se stabilește termenul precis de livrare. Cele mai pretențioase operațuni la motor, reviziile delicate, reparațiile după accidente nefericite se încredințează așilor profesioniști, pentru că Ion Bălașa, ca un expert, cunoaște valoarea, se bizuie pe muncă și autoritate. Printr-un sistem de televiziune cu circuit închis poate controla în orice moment întreg Service-ul. Se poate lucra, la capacitatea totală, deodată la 100 de autorusime. Ion Bălașa este pe punctul de a definitiva noul sistem informațional, care va indica timpul real de lucru pentru fiecare operațiune în parte, înlăturând subiectivismul, comoditatea sau lenea.

Am plecat la prima oră a zilei prin Pitești cu tovarășul Nicolae Zevedei și s-a lăsat amurgul fără ca toate punctele de pe agenda de lucru a primarului să fi fost bifate. Ne oprim la un telefon (se scuză față de mine) și o anunță pe soție că va întârzia la masa de seară, se interesează ce notă a luat la primul examen feciorul care e la facultate în Pitești, dacă a sunat celălalt băiat, student din București.

Carmen DUMITRESCU
Flacăra, nr. 5/1989

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. I)

Lungă plimbare prin orașul tot mai pustiu, urât și rece. Orașul țestos, cum ar zice Barbu într-o poezie. Singur apoi, acasă, același plictis acompaniat de voci radiofonice.

Mircea Zaciu, Jurnal IV, București, Editura Albatros, 1998, p. 394-395

Luăm solda și mergem la „Nina Bardezi": nea Vasile, Gigi Gaman, Titi Butoi... Cărți pe care nu pot să le citesc, fiindcă nu le găsesc, deoarece nu le caut: „Eroul", Ed. Eminescu, „înalt onor sub flamuri de eroi", Ed. Militară, „Inscripții pentru mileniul trei". Revistele creează o dulce euforie: „Tată și fiu, fiică și mamă – sub jurământ /Auriră agerul fruct: Soarele – Pământ" (Victor Nistea); „Prin fiul ei, Erou între eroii /acestui neam, prin marele strateg / al epocii de aur, un întreg /trecut istoric intră în ritmul...", „Și-i brav Conducătorul României /și tot mai drag și înțelept cuvântul /și-ndemnul său de-a merge înainte" (Ion Popescu); „E stindardul României /Și erou între eroi /Răsărit din largul gliei /Ctitor vremurilor noi" (P. Dumitru). Fără alte comentarii. Fericirea ne inundă și ne sufocă... Sărbătorirea zilei de naștere a Dianei și a lui Lucică, la acesta acasă. Eu stau puțin la familia Dobrescu, la bucătărie, apoi trec la „copii", care dansează pe întuneric. Mă iau în primire cei mai apropiați: Sandrino, Bratu, Iulică. Lui Vio nu-i convine; pudică, mie-mi spui? La Radio. Saharov s-a întâlnit cu fostul premier Betinno Craxi și cu Papa Ioan Paul al II-lea (A scris acest Papă o piesă de teatru prin 1963, care acum s-a ecranizat!). Saharov va pleca în Canada... Obosească mare. Așa că adorm mai repede ca de obicei. Și fără somnifer. Iată că se mai întâmplă și minuni de astea...

C.T. Mărgărit, Jurnal nepublicat

CRONICA NEAGRĂ

Fane Mormânt face legea cu jungherul, la Budapesta

(Urmare din pag. I)

L-au fugărit apoi pe Adrian Turea, care și-a găsit eliberarea prin boscheții din Parcul Libertății, apoi s-au întos la Dimitriu care șiroia de sânge și l-au curățat acolo, pe Bulevardul Cantemir, în stația de maxi-taxi. Butunoiu i-a băgat cuțitul în dreapta toracelui, lama i-a trecut prin plamân, ficat și rinichi. Fane a băgat cuțitul în stânga, drept în inimă. Victima n-a mai spus nici „piu!". Au buzunărit apoi mortul, i-au luat ceasul și l-au lăsat în boscheți.

Mortul a fost găsit a doua zi dimineață, de măturători. S-a aflat rapid cine participase la încăierare, în scurt timp criminalii au fost identificați și prinși. Prinși e mult spus, Fane Mormânt era deja în pușcărie când a fost „prins", adică fusese deja arestat la 28 aprilie, pentru altă ispravă, desigur. Fane a căutat să se apere de acuzații motivând că era la pușcărie când s-a comis omorul, da nu i-a ținut, că prea mulți îl văzuseră, martora Georgeta Risipitu i-a recunoscut chiar și tatuajul, ucenicul Butunoiu s-a încurcat și el în minciuni. Cu just temei au fost îndepărtați amândoi din sânul societății pe câte 25 de ani.

●●●

Dacă ați citit mai sus ce faună mișuna pe la Budapesta, în centrul Capitalei, faceți acum un efort de imaginație: cine mergea să bea la Braseria „Centura" din comuna Jilava, aflată în buza șoselei de centură. Îmi vine să vă întreb ca Mircea Badea: „tu te-ai duce, bă, să bei un coniac Milcov la Braseria Centura? Nu m-aș duce, bre, nici să mi-l plătească altul". În primul rând că această braserie era locul geometric al tulburării liniștii publice și al ultrajului la adresa bunelor moravuri. Acolo, la Braseria Centura, își făcea veacul Ene Vasile, zis Ene Cuțitarul. 35 de ani, 6 condamnări, din care ultima de 9 ani. Ieșit la lumină printre semeni cu decretul din '88. Parazit al societății. A muncit temporar la CAP, în sezonul recoltării legumelor, ca să mănânce roșii și ardei gras pe gratis, cu brânza furată de la stână. Era un terorist, în sensul de atunci al noțiunii, adică își teroriza concetățenii, care treceau pe trotuarul celălalt când îl vedeau. Întotdeaua purta o baionetă, în teacă metalică, pe care obișnuia să o scoată des la lumină, bucurându-se de răcorile pe care lucirile lamei albăstrui le produceau celor din jur. Acolo, la Braseria Centura se simțea el cel mai bine, mai ales când îi dădea afară pe ceilalți consumatori (de teapa lui, fără îndoială), ca să bea singur, să fie servit ca un rege. Așa s-a întâmplat și la 5 noiembrie 1988, când a intrat să se încălzească în acel loc de pierzanie, dacă mai țineți minte, la 5 noiembrie '88 viscolea cumplit la Jilava, iar cuțitarul i-a scos pe toți consumatorii să-și bea rachiul afară, în frig.

Scrie la rechizitoriul procurorului că toți consumatorii erau revoltați dar se fereau să-și manifeste indignarea, numai unul mai cu moț, tăbăcarul Năiță și-a manifestat indignarea cu următoarele cuvinte: „Ce vă căcați pe voi, neisprăviților, voi sunteți zece și el unu, ori v-a înghețat barbăția, ori v-au mâncat-o rațele, uite io nu ies, să-l văd ce-mi face". Dar ei au ieșit privindu-l compătimitor. Tăbăcarul a ținut să bea o bere. Privirea lui Sile Cuțitarul l-a făcut pe barman să pună la loc în navetă sticla: „Las-o că-ți dărâm barul!" În lehamite, Năiță a ieșit și el în viscol, la masa colegilor de muncă, ce să se certe cu prostul... Dar prostul s-a dezbrăcat de cojoc (caracter nu a avut niciodată), a ieșit pe terasă, a scos cuțitul, l-a înfipt victimei în stomac, l-a extras din victimă, l-a șters bine-bine de mânecă, s-a întors în cârciuma din care până și barmanul fugise, și și-a continuat impasibil consumația.

Acum, stimați cititori și consumatori ai Braseriei Centura, ziceți și voi, n-avea și pedeapsa cu moartea rostul ei pe vremea aia? Sile Cuțitarul n-a avut parte însă de un glonț cumsecade, v-am zis că în '89 nu mai era la modă pedeapsa capitală (până în ziua de Crăciun când s-a aplicat în mod excepțional), drept pentru care inculpatul a primit 22 de ani, potrivit legii, dacă e cuminte înauntru iese după 15, vedeți că prin 2004 trebuie că o fi ieșit, luați seamă, dacă îl vedeți treceți pe trotuarul celălalt și ocoliți Braseria Centura din Jilava dacă o mai fi. Criminalul întotdeauna se întoarce la locul faptei!

Valentin ZASCHIEVICI

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. I)

Fără mănuși la aplauze

Frig acasă și la lucru dar și în cinematograf sau la teatru. Îmbrăcați elegant, spectatorii nu-și lasă paltoanele și căciulile la garderobă. Mănușile se scot doar la aplauze. În programul de autofinanțare, teatrele s-au asigurat pe-un an înainte de spectatori prin abonamentele repartizate în instituții, întreprinderi și licee. Pentru „liberul" rămas, s-au făcut cozi.

La Cluj, regizorul Mihai Măniuțiu „a săvârșit o faptă de creație relevabilă" (scrie Valentin Silvestru) din „Antoniu și Cleopatra". Joacă Miriam Cuibus, Anton Tauf, Ileana Negru; Viorica Mischilea, Melania Ursu și Călin Nemeș.

„Trei surori" de Cehov joacă teatrul din Ploiești. „Zbor deasupra unui cuib de cuci" la Național și „Amurgul burghez" la Teatrul Mic sunt în top-ul bucureștenilor.

Regulă în program – spectacolele încep la ora 18:00.

Tinereţe şi răspunderi

Ultimele ore de curs din programul școlar sunt „dexteritățile" – desen, educație fizică, lucru manual, muzică și dirigenție.

Tema orei de dirigenție este adaptată calendarului politic al școlii. Se discută despre tinerețe și răspunderi căci sunt programate adunările de dare de seamă și alegeri la UTC. Secretarii și comitetele UTC sunt „aleși" după același principiu al centralismului democratic: propunerea vine spre aprobarea unanimă de la palierul superior al ierarhiei. Adică de la directorul școlii și îndrumătorul UTC.

Savoy, Iris şi Compact

Cele mai citite articole dintr-un ziar sunt anchetele sociale. Ultima anchetă a ziarului arădean Flacăra Roșie – „Serile pentru tineret între cerințe și realitate". „În ce măsură reușesc așa numitele discoteci să îmbine în chip fericit momentele de destindere cu cele de formare și educare" – e tema comandată gazetarului. Descinderea s-a făcut la Discoteca „Impuls" a Centrului de Cultură și Creație „Cântarea României" a sindicatelor din Arad. La „filtrul de la intrare" – povestește gazetarul – anumiți tineri sunt „opriți și rugați – politicos dar ferm – să binevoiască mai întâi să treacă pe la... o unitate de profil pentru ajustarea cât de cât a excesivei și vădit rebelei podoabe capilare".

În prima discotecă a orașului se dansează pe muzică românească. „Sunt în mare vogă, după cât ne dăm seama, opinează ziarul, formațiile Savoy, Iris și Compact, ale căror melodii „nasc" pe neobservate grupuri, grupuri de dansatori în vreme ce, surprinzător, Dan Spătaru și Nicu Alifantis provoacă un ciudat reflux în ciuda pătimașelor intervenții ale prezentatorului programului, Dan Duma".

Patriotism în pauza de dans

După încălzirea spiritelor, organizatorii discotecii (activiști cu probleme de tineret și cultură) trec la programul politico-educativ pregătit. În seara aceea au prezentat documentarul „Originea și evoluția omului" urmat de o scurtă expunere „materialist-științifică". Și încă nu e de ajuns: urmează concursul „cine știe câștigă" („de mare audiență în rândul tinerilor", apreciază Ion Costea, directorul centrului).

Din „planul sarcinilor" de profil, jurnalistul expune concluziile: „respectivele concursuri să fie axate mai mult pe realizările zilelor noastre, pe cunoașterea geografiei și frumuseților județului nostru." Astfel „serile cultural-distractive pentru tineret" (denumirea discotecii din epocă!) vor fi „ceea ce trebuie să fie: adică niște întruniri în care dansul și voia bună să se împletească armonios cu momentele de înălțare sufletească, de reală educație patriotică și cetățenească."

Lavinia BETEA

SPITALUL MUNICIPAL: „BALAST“ CA HRANĂ ȘI APARATURĂ ÎMBĂTRÂNITĂ CA DOTARE

Raportările din „Sănătate“ nu cuprindeau referiri la mâncarea proastă și la lipsa aparaturii medicale AGERPRES

Aveau un singur aparat ecograf și cinci aparate bătrâne de radiologie, lipseau antibioticele și anestezicele, ceea ce dădea emoții chiurgilor care intrau în operații. Analizele de sânge se făceau aproape în totalitate manual, lucru riscant pentru cei care lucrau în laborator. Seringile, acele, sondele vezicale, manușile chirurgicale erau puține și se resterilizau, nu existau în varianta „de unică folosință“. Politica anti-avort a marcat destine al căror număr nici nu se știe. Cadrele medicale ce-au lucrat în spital și înainte de Revoluție spun astăzi că la „Municipal“ directivele nu se aplicau foarte strict, și că se găseau felurite metode pentru a le evita.

Până și securistul spitalului mai închidea ochii la diferite „nereguli“, pentru că avea și el pe câte cineva care trebuia tratat. Partea bună a lucrurilor era că oamenii erau mai uniți și încontinuu inventivi, ca să-și poată desfășura meseria. Acestea erau condițiile și atmosfera din Spitalul Municipal din Capitală, în ianuarie 1989.

La începutul lui 1989, spitalul avea doar un aparat ecograf (cel adus în 1980 de doctorul Aurel Albu), cinci aparate de radiologie de fabricație românească și unul străin. „Atunci se făcea o ecografie doar pentru cazuri cu totul și cu totul deosebite. Astăzi, o ecografie sau o tomografie e ceva obișnuit“, spune profesorul Emanoil Popescu, fost director adjunct al spitalului. De fapt, zestrea din 1989 a spitalului era cam aceeași de la deschiderea sa, în 1978. „Șefii de secții de la acea dată se ocupau cu transferul micii zestre cu care veneau de la alte spitale, respectiv anumite aparaturi medicale, instrumentar și articole de uz gospodăresc“, își amintește profesorul Emanoil Popescu despre deschiderea din 1978.

Spitalul a pornit de la bun început cu o zestre modestă, iar anii comunismului nu aveau s-o sporească. Astfel că, în ianuarie 1989, Municipalul, care fusese destul de rău afectat la cutremurul din 1977, nu era nici măcar consolidat.

În '89, laboratorul de anatomie patologică al spitalului era unul rudimentar, iar frigiderele în care se puneau cadavrele erau puține. „Ca să nu mai spun că putea apărea oricând o pană de curent și atunci cu ce țineai frigiderele?“, spune asistenta Mihaela Zătreanu. De altfel, o astfel de pană de curent a afectat și funcționarea incubatoarelor pentru nou-născuți, punându-le viața în pericol, și a provocat un mic scandal în epocă.

„Cel mai greu era pentru cei de la chirurgie. Nu știau niciodată în ce condiții intră în operație și ce poate să-i aștepte“, spune profesorul Emanoil Popescu. „Surpriza“ putea veni de la lipsa unui antibiotic, lipsa unui anestezic, lipsa aparaturii necesare și, bineînțeles, o pană de curent.

Chiar dacă spitalul avea, la un moment dat, un generator, nu de puține ori clasicele felinare pe gaz erau cele care rămâneau să mai facă puțină lumină. „Una din părțile bune de atunci era că aveam sânge, spre deosebire de acum. Se făceau acele recoltări la câte o întreprindere și să ai sânge pentru o transfuzie era mult mai ușor decât astăzi, când trebuie să alergi serios pentru așa ceva“, spune profesorul Popescu.

Laboratorul de Biochimie din spital nu era nici el un loc tocmai fericit. Testele se făceau aproape în totalitate manual, cu un risc destul de mare pentru cei care lucrau în laborator. Dar nu numai lipsa unor aparate performante era problema, ci și lipsa dotărilor de bază (analizele trebuiau făcute rapid, pentru a se elibera eprubetele care trebuiau să fie duse la recoltare).

Partea bună? „Eram mult mai uniți, ca echipă, pentru că trebuia să facem față la toate aceste probleme. Și nici nu auzeam, ca acum, de atâtea boli. Un caz de cancer, de exemplu, apărea foarte rar. Nu mai vorbesc de SIDA. Acum, însă, au devenit obișnuințe...“, spune Mihaela Dinulescu, chimist.

„La începutul lui 1989 era încă în vigoare obligativitatea controalelor ginecologice și a celor la sân, pentru femei, precum și controalele de prostată la bărbați. Chiar dacă la femei vorbeam și de o altă formă de control, pentru că eram în epoca avorturilor interzise, aceste teste descopereau din timp cancerul de col, cel de sân și cel de prostată, la bărbați, ceea ce ridica șansele ca pacientul să fie tratat cu succes“, explică și Ana Maria Oproiu, purtător de cuvânt a Spitalului Universitar de Urgență.

Cum a rezistat spitalul în anii de comunism? „Cu entuziasm din partea celor care lucrau aici și multă, multă inventivitate“, zâmbește Mihaela Zătreanu, care își amintește că ceea ce azi numim „de unică folosință“ era atunci un vis. Seringile, acele, mănușile... totul se resteriliza, „iar la un moment dat s-a pus chiar problema să recuperăm și să sterilizăm fașele cu care bandajam. Exact ca pe front“, spune Mihaela Zătreanu. Sondele vezicale se spălau, se dezinfectau și erau și ele reutilizate.

Cât despre una din dramele epocii, politica antiavort, aceasta a fost mai puțin înspăimântătoare la Universitar, comparativ cu alte locuri.

„Dacă femeia era grav, întâi se opera și apoi se anunțau «organele competente». Și medicii tineri știau că un profesor îi va susține, dacă se va pune problema unei anchete pentru cazul la care au lucrat“, spune profesorul Popescu, referindu-se la femeile care veneau la spital după un avort provocat. „De fapt, oricum făceai picai de vinovat. Dacă nu interveneai, așa cum cereau «ordinele», și-i așteptai pe cei care trebuiau s-o ancheteze pe femeie, iar pacienta murea, erai vinovat. Îți reproșau că de ce n-ai salvat-o, dacă ai văzut că e grav. Dacă interveneai, iar erau discuții“, spune profesorul Popescu.

„Securistul avea și el o mamă, avea și el un copil care avea nevoie de îngrijiri medicale. Se făcea și el că nu vede, nu prea ne făcea probleme“, spune Mihaela Zătreanu.

Cum regimul comunist nu cocheta cu Biserica, nu se punea problema prezenței unui preot la capul unui bolnav grav. „Cred că am văzut de cel mult două ori un preot în spital. A fost vorba de pacienți care nu aveau ce să piardă. Oameni care aveau rudele plecate în străinătate. Nu am auzit însă ca prezența unui preot să fie interzisă prin vreun regulament“, adaugă asistenta.

Cât despre ce mâncau pacienții, în 1989, de la bucătăria spitalului... Zeamă lungă, „balast“ – cum i se mai spunea unei mâncări pe bază de orez și uneori paste „cu o urmă vagă de brânză“. În numerele viitoare, vom detalia toate aceste aspecte care caracterizau Spitalul Municipal din București.

Carmen PLEȘA

CALENDARUL DE PERETE

Cui ne adresăm pentru... încadrarea în muncă

Munca a reprezentat de-a lungul timpului o condiție indisolubil legată de însăși existența oamenilor. Constituția țării noastre statuează în art. 5, alin. 3 că munca este o îndatorire de onoare a fiecărui cetățean, iar în art. 18, alin. 1 asigură o reglementare unitară dreptului la muncă: „În Republica Socialistă România, cetățenii au dreptul la muncă. Fiecărui cetățean i se asigură posibilitatea de a desfășura, potrivit pregătirii sale, o activitate în domeniul economic, administrativ, social sau cultural, remunerată după cantitatea și calitatea ei. La muncă egală, retribuția este egală. Aceste prevederi constituționale sunt reluate și dezvoltate de Codul Muncii (Legea nr. 10/1972), care în art. 7 prevede că, începând cu vârsta de 16 ani, fiecare persoană aptă de muncă și care nu urmează cursurile unei școli este datoare să desfășoare, până la vârsta de pensionare, o muncă utilă societății, care să-i asigure mijlocele de existență și de dezvoltare spirituală. O persoană se poate încadra în muncă într-o unitate socialistă prin trei modalități:

– printr-o cerere adresată direct unității socialiste care are locuri de muncă vacante;

– prin repartizarea emisă de direcțiile pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale;

– prin dispoziția de repartizare emisă de organele în drept absolvenților diferitelor forme de învățământ, liceal, profesional sau superior.

Încadrarea în muncă a unei persoane într-o unitate socialistă se face pe baza verificării aptitudinilor și a pregătirii profesionale, prin proba practică, examen, concurs sau termen de încercare, în condițiile prevăzute de lege. În vederea încadrării în muncă, persoana va prezenta unității următoarele acte: buletinul de identitate, carnetul de muncă sau o declarație din care să rezulte că nu a mai fost încadrată în muncă sau motivele pentru care nu poate prezenta carnetul de muncă, actele din care să rezulte studiile, respectiv calificarea cerută pentru funcția (meseria) pe care urmează să o ocupe, actele din care să rezulte starea sănătății, dovada privind situația debitelor la unitatea unde a lucrat anterior, orice alte acte cerute de lege pentru încadrarea în postul respectiv (de ex. – actul de repartizare în muncă etc.). Încadrarea efectivă în muncă și începerea raportului de muncă se realizează prin încheierea contractului individual de muncă.

Serghei Mizil: „Poți să aduci ce vrei, nu zi nimic de tovarășu'!“

(Urmare din pag. I)

Am făcut eu scandal, pe motiv că mie îmi reproșează că am rupt clanța, dar nu spune nimic de covorul pișat. Aveau grijă de câinii ăia ca de ochii din cap.

Prietenul securist era obsedat de câinii pe care-i avea în grijă. Îmi tot spunea să nu le dau nimic de mâncare. Eu îi replicam: „Bă boule, te toarnă Corbu!?“ Cred că era supravegheat și el de unii, dacă are bine grijă de câini.

Sar de la una la alta. Ceaușeștii ăi bătrâni țineau Paștele cu ouă roșii și Crăciunul cu brad? Știu că mergeați în tinerețe, de sărbători să vă vedeți cu Nicu la vila lor...

He, he! Da, le țineau, dar mi-am adus aminte ceva ca lumea. Ei primeau cadouri de la mănăstiri, ouă cu mărgele, chestii d'astea. Într-un an am văzut ouă roșii cu secera și ciocanul, am murit de râs.

Contrabandiștii arabi de blugi, casete, țigări și cafea nu vă vedeau ca pe un concurent protejat de stăpânire?

Eram prieteni și ei aveau protecție, dintre ăștia toți aveau o misiune sau o proptea pe aici. De atunci îi cunosc și pe Taher și pe Omar Hayssam. Eram cam aceeași gașcă, ne strângeam la Pescăruș, la Athenee și la Lido. La Inter intram doar noi, copiii demnitarilor și ceva arabi, greci și evrei mai cu știf.

Cum distribuiați marfa adusă de afară?

Veneau și oameni din provincie și din București care luau de la mine mai multe perechi de blugi, casete și le distribuiau mai departe, cu un profit pentru ei.

Caviar în ochi

Tatăl dvs, Dumnezeu să-l ierte, nu a avut probleme din cauza afacerilor pe care le învârteați?

Eu voiam să scot bani din orice. Luasem o turmă de oi, pe care o țineam la Budești, vindeam lână, piei și miei de Paște. Aveam bani gârlă, făceam bețiii în cele mai scumpe locuri din București, o țineam într-un chef. Închideam piscina de la Inter și aduceam femei și străini, să facem petreceri private. La Inter m-am spălat, beat fiind, cu icre negre pe față. Ceaușescu a aflat și a spus în plin CPEx, cu tata de față, că-s un element descompus, cu tendințe de înavuțire pe spatele oamenilor muncii. Cred că l-a supărat faza cu străinii, că pot sifona afară ce fac copiii de demnitari.

Fetele din piscină erau „profesioniste“? Cu ce se cumpăra atunci o curvă?

Unele erau fete chiar din Inter, controlate de ei. Fetele astea mai mult ca sigur turnau, altfel nu le dădeau voie să intre în hotel. Mai erau și altele, din exterior, care veneau pentru bani, blugi, parfumuri sau cine știe ce cadou.

Unele aveau grad sau erau doar informatoare?

Cred că la un anumit nivel aveau și grad. Într-un an eram la mare și era Fidel Castro în vizită, făcuse acolo o întâlnire cu studenți cubanezi. Eu eram la „bibliotecă“, un bar de fițe, unde erau și fete. Au venit securiștii, să le ia pe unele pentru delegația cubaneză. Au zis „mergeți doar tu, tu și tu!“. Fetele selectate cred că erau cu grad. De la mine nu aveau ce să afle suplimentar, fiindcă eu aveam șofer ofițer de Securitate, care raporta tot ce făceam. Ăsta era și bun, că mă mai scotea din belele când făceam scandal. Odată, la Predeal, fiind beat, am intrat într-o cofetărie și am cerut vodcă. Mi-au spus că nu țin alcool, am dat foc la perdea și am spart vitrina. M-am mai bătut cu milițieni la Brașov... Dacă aș fi făcut acum așa, eram la pușcărie.

Hai că mă așteaptă jos niște prieteni, tre' să văd ceva și la bucătărie.

Toma ROMAN jr.

SUGESTII, SESIZĂRI, RECLAMAȚII

Director „şperţar“, cu 54 de infracţiuni la activ

Constructorii de hidrocentrale se bucură în țara noastră de mult respect, de admirație chiar pentru munca lor cu adevărat bărbătească, grea, piatra de încercare a caracterelor tari. (...)

Iată de ce este greu de înțeles cum, în acest mediu muncitoresc, în care se formează personalități puternice, s-a putut naște și dezvolta o situație incompatibilă cu acest mediu și cu cel al societății noastre, în general, cu normele eticii și echității socialiste; un caz de ignorare gravă a principiilor muncii colective în luarea deciziilor. Ceea ce stârnește uimirea este că întregul „cumul“ de încălcări ale legii și normelor vieții în societatea noastră nu se aciuase oriunde, în vreun cotlon birocratic, ci se cocoțase chiar în scaunul directorial. Dar iată faptele.

Mai multe sesizări adresate organelor de partid și de stat de către oameni ai muncii de la Trustul de antrepriză generală de construcții hidrotehnice, cu sediul la Bacău, dar cu șantiere în diferite zone ale țării, arătau că rezolvarea cererilor lor îndreptățite, adresate directorului instituției – Guțiu Liviu Valer – sunt mereu amânate. În schimb erau rezolvate adesea foarte rapid cazuri mai puțin presante, cereri mai puțin îndreptățite. Ba mai mult, sesizările reclamau faptul că unora veniți în audiență, cu încredere și speranță în ajutorul pe care îl vor primi, li se dădea a înțelege că dacă vor să obțină un aviz favorabil, să li se rezolve problema, trebuie să atașeze cererii un „argument material“, ceva – un plic, o băutură rară, un cartuș de țigări fine, un obiect prețios, mă rog, „o atenție“ demnă de personajul care le primea.

Firește, o asemenea sesizare trebuia cercetată cu toată atenția. De ce să fi condiționt G.L.V. rezoluțiile pe care urma să le pună pe cererile, multe îndreptățite, ale oamenilor de primirea unor plocoane? Veniturile lui din retribuție, așa cum rezultă din statele de plată din mai mulți ani la rând, se cifrau la circa 100.000 lei anual. Bani câștigați prin muncă efectivă, căci G.L.V. este inginer constructor cu o vechime în întreprindere de trei decenii.

G.L.V. nu a rezistat însă tentației de a folosi, în interes personal, puterea ce i se încredințase spre a soluționa multiplele probleme ale muncii, ale oamenilor. Iar cel aflat pe post de director s-a transformat, așa cum dovedesc faptele, destul de repede, într-un „profitor“ ceva mai manierat, care nu-ți băga el mâna în buzunar, dar te ducea în situația să faci de bunăvoie acest gest. Aprecierea o atestă un voluminos dosar, nr. 2221, aflat la Judecătoria Sectorului 4 al Capitalei (G.L.V. având domiciliul stabil în raza acestuia).

Făcând suma faptelor penale comise, aflăm că G.L.V. are la activ nu mai puțin de 54 de infracțiuni de trafic de influență, în urma cărora a acumulat bani și bunuri în valoare totală de aproape 400.000 lei.

„Bulgărașul“ care a declanșat avalanșa și care a dus, până la urmă, la dezvăluirea tuturor faptelor celui care „le rezolva pe toate“, contra cost, se-nțelege, a fost surprinderea acestuia tocmai în momentul în care primea de la Tatiana T. suma de 15.000 lei pentru a interveni în favoarea tatălui ei, implicat într-o cauză penală. Flagrant delict indubitabil, revelator. După aceea, firul cercetărilor s-a depănat, bifurcându-se în zeci de cazuri cu același final: profit personal cât mai substanțial.

„Scenariul“ era cam același. Omul venea, plin de încredere, în audiență la director, solicitându-i sprijinul într-o problemă sau alta. După amânări interminabile, uneori de luni și ani de zile, sub diferite pretexte, solicitantul era sfătuit (de alți păți) să „dea ceva“ dacă vrea să-și rezolve problema. Uneori chiar cel ce avea decizia în vârful peniței stiloului îi dădea a înțelege că așa, degeaba, nu se poate. Inginerul Rodion Ș. ajunsese la exasperare solicitând o locuință și neprimind-o. Dar nu au trecut decât două săptămâni, după ce a dat curs „sugestiilor“ aducând plocon două cartușe de „Kent“ și a primit apartamentul mult visat.

Încurajat de izbândă și cunoscând „metoda“, se duce din nou în audiență la director și cere transferul mamei lui de la Iași la Bacău. Bineînțeles că, la început, pentru a-l face să-și dea seama de dificultatea demersului, i s-a spus că nu se poate, că nu sunt locuri... Plicul cu 5.000 de lei a realizat transferul într-o singură zi!

De la o vreme, văzând că-i merge, G.L.V. a mărit „tariful“. Lui Modest C., mecanic, i-a pretins 10.000 de lei, lui Ștefan R., maistru topograf, 15.000 lei. Uneori le-a spus verde în față că gestul lui generos, de a-și pune semnătura, nu a fost prețuit cum se cuvine, cerând „suplimentări“. Tot astfel au fost jecmăniți și dulgherul Alexandru A., și lăcătușul Ștefan B., Vasile M., conducător auto, și mulți alții, cum am mai arătat, 54 în total.

Rodica ȘERBAN

Scînteia nr. 14467 din 1989

GASTRO-POLITICHII

RAFINAMENT FRANCEZ PE MELEAGURI MIORITICE

Luna mai a anului 1968 a reprezentat un moment crucial în istoria comunistă a României. Președintele Franței, Charles de Gaulle, a vizitat țara noastră, ocazie cu care „geniul din Carpați“ a fost decorat cu „Marea Cruce a Legiunii de Onoare“. Trecând peste aspectul protocolar, distincția legitima noul statut al președintelui Nicolae Ceaușescu, acela de „ambasador al comunismului“, oferindu-i acestuia aspirații nebănuite până atunci. Momentul este important și pentru că marchează o nouă abordare: România era văzută de către președintele Charles de Gaulle ca o punte ce poate face legătura dintre Europa Occidentală și Europa Comunistă, două surori de fapt aflate una în căutarea celeilalte. De altfel, amândouă țările își propuneau să „depună toate eforturile pentru pacea și progresul Europei“.

După 21 de ani, relațiile nu mai erau la fel de apropiate și puțini mai puteau aspira la o plimbare pe străzile capitalei Franței. Norocoșii însă se întorceau cu amintiri culinare greu de înfrânat într-o România mult prea săracă și inodoră. Nu trebuie uitat că francezii sunt recunoscuți ca mari amatori de preparate rafinate, în care ingredientele, aromele, texturile și gusturile trebuie să fie armonios combinate. Există o adevărată știință, sau mai bine spus artă, a stabilirii elementelor unui meniu. Nimic nu este întâmplător, începând de la cele mai simple preparate și culminând cu deja celebrele pește „Bonne Femme“ sau Turnedou din mușchi de vacă „à la Moele“. Autorii „Ghidului orientativ – Preferințe și obiceiuri culinare pentru grupuri de turiști“ (editat de Ministerul Turismului) recunosc fățiș importanța acestei bucătării. „Turistul francez este un fin cunoscător culinar și este foarte exigent. El este obișnuit cu mese complete, de la care nu lipsesc antreurile și băuturile potrivite.“

Nu știu cât de dificil era să gătești pentru turiștii francezi, dar cu siguranță era ceva cu totul deosebit. În principal, multe dintre preparate se pregăteau pe loc, iar câteva chiar în fața clientului. Bucătăriile restaurantelor aveau sarcina de a prepara și produsele de patiserie. Se găteau zeci de rețete în cantități mici și putem doar să ne închipuim agitația și stresul (uite că nu este chiar o invenție de dată recentă) în care lucrau bucătarii. Pe de altă parte, o cerință obligatorie era folosirea la prăjire, a untului (cât de rar îl puteai descoperi pe mesele românilor obișnuiți...) și a uleiului. În nici un caz untura și mai puțin margarina. Nu în ultimul timp, farfuriile trebuiau încălzite în prealabil, pentru ca gustul preparatelor să rămână desăvârșit.

Micul dejun l-am putea considera ca fiind unul obișnuit, în nici un caz pretențios. Dulceață, gem, ouă sub diverse forme (moi, la capac, omletă), brânză fermentată, legume proaspete în funcție de sezon. Masa se încheie cu cozonac, brioșe, croissant, foitaje și sucuri de fructe sau de roșii. Cu toate acestea în meniurile exemplificate, predomină apa minerală, brânza topită, iar pe alocuri se strecoară brânza Camembert (despre care mulți români nu știau nici măcar că există), brânza de Olanda, covrigii „polonezi“ și, bineînțeles, eternii cremvurști.

Alcătuirea meniului pentru dejun este ceva mai complicată. Pe mese se așază antreuri reci (multe dintre ele sunt pe bază de aspic), urmând ca cele calde să fie aduse la momentul oportun. Spre deosebire de bucătăria românească, supele sau consommeurile se servesc cu precădere la cină și mai puțin în timpul dejunului. Peștele este preferat în defavoarea specialităților pe bază de carne de pui, vită, porc, miel, vânat. Cu toate acestea, doar o treime din meniurile propuse în „Ghidul orientativ“ destinat restaurantelor care primeau turiști străini (manual de căpătâi al restauratorilor, în 1989) conțin pește, unele dintre ele mai simple, cum ar fi peștele rasol cu cartofi natur, iar altele mai speciale: file de pește cu sos de vin și roșii „Duglere“, file de pește provençale, șalău rasol cu sos olandez. Specialitățile înșirate în continuare pur și simplu ar fi ametit simțurile unui român aflat pe „drumul de aur“: „vițel, miel îngrășat, vită, pasăre, vânat, soleuri din rinichi, ficat, paneuri, șnițele, escalopuri sub orice formă, turnedouri, fripturi la tavă și înăbușite, paste făinoase cu unt, sos tomat și parmezan, gratinate, diferite pilafuri etc.“ În multe dintre meniuri, după desert urmează diferite sortimente de brânză, însoțite de fructe, în adevăratul spirit al bucătăriei franceze. Astfel, lângă brânza schweitzer sau cașcaval se aduc la masă mere, struguri sau pere.

La cină pot fi comandate antreuri, supe, creme sau consommeuri (locul farfuriilor adânci fiind luat de cești), fripturi în sânge servite cu ou și diverse sosuri, pentru ca masa să se încheie cu prăjituri, brânză și fructe. O mare atenție o dau autorii „Ghidului orientativ“ asocierii dintre mâncare și băutură. „Băuturile (la cerere) se vor servi (foarte) strict în următoarea ordine: aperitive-coctail sec sau demisec, Vermouth, Dubonet etc., cât și țuică bătrână. La pește și mâncăruri cu sos se vor servi vinurile albe demiseci sau licoroase și apă minerală. La fripturi (...) vinuri roșii (Nicorești, Valea Călugărească, Cabernet). La desert, vinuri dulci și șampanizante, iar la cafea, lichior și coniac. Vinurile se vor servi separat, fără a fi amestecate cu sifon și apă minerală.“

În meniul românesc creat special pentru turiștii francezi și belgieni, înțeles ca o modalitate de prezentare a bucătăriei românești ce nu trebuia să fie cu nimic mai prejos decât cea franceză, putem găsi urdă, salam de Sibiu, ciorbă țărănească cu carne de pui acrită cu roșii, ghiveci național cu carne de văcuță, salată de vinete cu roșii, cârnăciori olteneși la tigaie, sarmale de porc cu varză, costiță și mămăliguță, saramură de crap cu mămăliguță și ardei iute, frigărui „Dracula“ cu varză călită, papanași cu brânză și smântână și pască moldovenească.

Simona CHIRIAC

Friptură à la Godiveau

Rezultă: 10 porții a 120/150 grame

Rețeta: pulpă de porc 0,600 kg, pulpă de vită 0,800 kg, franzelă 0,200 kg, lapte dulce 0,100 litri, verdeață 0,060 kg, ceapă 0,150 kg, ouă 0,150 kg, sare 0,030 kg, supă de oase 1,500 kg, ulei 0,100 kg, usturoi 0,025 kg, smântână 0,150 kg, orez 0,500 kg, unt 0,100 kg, făină 0,050 kg, piper 0,002 kg.

Mod de preparare: Carnea se spală și se taie în bucăți. Ceapa (100 g) curățată și spălată se înăbușă în ulei și se răcește. Pâinea albă se înmoaie cu laptele rece și se stoarce. Se adaugă cățeii de usturoi și se trec toate prin mașina de tocat carne. Tocătura se amestecă cu ouăle, sare, piper, verdeață tăiată mărunt, puțină supă călduță și se omogenizează. Compoziția se face sul și se trece prin făină. Se așază într-o tavă unsă cu ulei, se stropește cu ulei și se coace la cuptor. Din când în când se stropește cu jiul format. Se scoate de la cuptor când s-a rumenit. La servire se taie două tranșe la porție. Se montează pe platou și se stropește cu smântână. Se prepară garnitura de pilaf alb și se montează alături de tranșele din carne. Pilaful se stropește cu unt. Se presară verdeață deasupra.

(Rețetă din „Ghid orientativ – Preferințe și obiceiuri culinare pentru grupuri de turiști“)

PIȚURCĂ – GHEATA DE BRONZ A EUROPEI

La începutul lunii februarie 1989, ziarul Sportul anunța, pe prima pagină, faptul că atacantul echipei Steaua și al naționalei, Victor Pițurcă, primise trofeul „Gheata de Bronz", într-o festivitate care s-a desfășurat la Monte Carlo. Erau ani în care fotbalul românesc se mândrea cu aceste „ghete" și, după Dudu Georgescu, Mateuț, Cămătaru sau Coraș, lista a fost închisă de stelistul Pițurcă.

De fapt, gala avusese loc la finele anului precedent, în Sala „Sporting Club" din Principatul Monaco, acolo unde fostul mare atacant al celebrei Germanii din anii '70, Gerd Muller, urma să înmâneze Ghetele de Aur, Argint și Bronz celor mai prolifici goleadori ai anului 1988. „Noaptea târziu, la Sporting Club din Monte Carlo, a avut loc festivitatea decernării unor prestigioase trofee fotbalistice", preciza ziarul Sportul din 4 februarie 1989, fără să menționeze despre ce noapte, din ce zi era vorba.

Laureații galei de la Monte Carlo au fost turcul Tanju Colak (39 de goluri), vedeta lui Galatasaray Istanbul, danezul John Eriksen (Servette Geneva – 36 de goluri) și românul Victor Pițurcă, golgeterul marii echipe a Stelei, cu 34 de goluri.

La o distanță de peste 20 de ani, actualul selecționer al naționalei României și-a exprimat pentru Jurnalul Național regretul că o problemă medicală l-a împiedicat să cucerească „Gheata de Argint": „Despre evenimentul în sine nu-mi aduc aminte atât de multe lucruri, însă vreau să vă spun că mai simt și acum regretul pentru că am ratat de puțin chiar poziția secundă, după Tanju. Din păcate, pe finalul campionatului m-am accidentat și am ratat câteva etape, cam trei, dacă țin bine minte. Am revenit în ultimele trei runde, dar era prea târziu pentru a-l depăși pe Eriksen. El a marcat trei goluri în ultima etapă de campionat și nu l-am mai putut ajunge. Dacă nu era acea accidentare, cred că Gheata de Argint era asigurată. Dar totuși au fost momente frumoase în acel final de sezon. De exemplu, într-un meci cu Rapid, din Ghencea, am primit un penalty pe care trebuia să-l execute Marius Lăcătuș. El a surprins pe toată lumea, a bătut scurt, în față, eu am venit din spate și am marcat. Oricum, Tanju Colak a meritat să câștige, se afla într-o formă foarte bună și era un excelent om de gol, așa cum puțini sunt în ziua de astăzi. De fapt, cred că erau jucători mai talentați decât în zilele noastre, iar atacanții de careu, eficienți, erau mult mai numeroși. Pe de altă parte, acum se joacă un fotbal în care se pune mai mult accentul pe partea fizică".

Gerd Muller (primul din stânga) a înmânat prețioasele trofee lui Victor Pițurcă (al doilea din stânga), Tanju Colak (al treilea) și John Eriksen Foto: Revista Sport

Actualul selecționer și-a adus aminte și câteva amănunte de la fastuoasa gală din decembrie 1988, dar mediatizată abia în februarie 1989. „Am fost la Monte Carlo împreună cu soția mea și cu comandantul clubului Steaua. Show-ul în sine a fost unul grandios, celebrii Al Bano și Romina Power au susținut un recital de excepție, iar, după ce am primit noi trofeele, seara s-a încheiat cu decernarea Balonului de Aur, premiu acordat de revista France Football. Cum era de așteptat, au câștigat cei trei olandezi ai lui AC Milan, Marco Van Basten, Ruud Gullit și Frank Rijkaard".

În vara anului 1989, la trei ani după cucerirea cu Steaua a Cupei Campionilor Europeni și aureolat cu câștigarea Ghetei de Bronz, Victor Pițurcă se transfera la Racing Club Lens, în liga secundă franceză, alături de colegul său din Ghencea, căpitanul Tudorel Stoica. „Am ales mai mult din punct de vedere financiar și din această privință a fost o mutare foarte bună pentru noi. Fotbalistic, eram conștienți că am făcut un pas înapoi, doar Steaua era deținătoarea Cupei Campionilor, una dintre cele mai bune echipe din Europa, iar noi, jucătorii, aveam o cotă excelentă. Dar atunci se pleca greu din România. Din păcate, la Lens nu am dat un randament prea bun, deși conducerea clubului avea așteptări mult mai mari de la mine și de la Tudorel. Nu am fost concentrați în proporție de sută la sută, ne apăsa oarecum faptul că veneam de la Steaua în liga secundă franceză, nivelul era și acolo destul de ridicat, așa că nu am rupt gura târgului", rememorează Victor Pițurcă.

„Nu am mai păstrat legătura cu Tanju Colak sau cu John Eriksen. De fapt, pe danez nici nu-l cunoșteam atât de bine, dar cu Tanju am fost adversar în primăvara lui 1989, în semifinala Cupei Campionilor Europeni, contra lui Galatasaray. În schimb, am rămas în relații foarte bune cu președintele lui Lens, cu care m-am revăzut anul trecut, cu prilejul meciului România – Franța (2-2) de la Constanța", a mai completat fostul golgeter al Stelei.

Mihai IGIROȘANU

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ

Mişcarea Democratică pentru Susţinerea Restructurării în RSS Moldovenească

O mișcare național democratică ce sprijină reforma în URSS și care face presiuni legate de propria agendă ce formulează drepturi politice și etnice devine tot mai puternică în RSS Moldovenească.

O mișcare spontană, democratică, pe alocuri similară celor care operează în Republicile Baltice, a prins contur în ultimele luni în Moldova Sovietică. Apariția Mișcării Democratice pentru Susținerea Restructurării a trecut neobservată în mass-media vestică. Creșterea continuă a puterii sale și a impactului său public ar putea fi dedusă din graba cu care mass-media antireformistă a reacționat cu un criticism în continuă creștere, care sare în ochi în articolul publicat în cotidianul Armatei Sovietice, Krasnaya Zvezda, din 6 ianuarie 1989.

Mișcarea Democratică de Restructurare este un vehicul de exprimare politică a națiunii molodovenești, care, potrivit recensământului sovietic, reprezintă 64% din populația RSS Moldovenești de 4.200.000 de oameni, și ai cărei membri se simt români din punct de vedere etnic, lingvistic și cultural. Mișcarea cere emanciparea națională a Moldovei și democratizarea statului și a societății sovietice, dar și accelerarea restructurării. Mișcarea operează într-o republică ai cărei lideri sunt reprezentativi pentru încetineala brejneviană și care reprezintă rămășițe ale rezistenței la reformă a bastionului birocratic. Ea încearcă să mobilizeze orice sprijin în vederea reformelor promovate de Moscova și cărora le opun rezistență liderii din capitala moldovenească, Chișinău, și să promoveze ideile naționale ale moldovenilor. Mișcarea Democratică moldovenească se descrie ca democratică și internațională înainte de a fi națională, în sensul că ea consideră că drepturile naționale decurg din principii democratice; ea pare să se adreseze oricărui grup etnic din republică printr-un program ce prevede drepturi democratice și naționale pentru toți.

Informațiile despre programul mișcării și despre activitățile specifice au fost obținute în cursul unui interviu telefonic extensiv cu trei membri din comitetul organizațional de la Chișinău. Ei sunt Iurie Roșca, de 27 de ani, cercetător asociat la Muzeul de Literatură al Republicii, Mihai Fusu, un actor de 28 de ani de la Teatrul de Stat din Chișinău, și Vasile Năstase, 26 de ani, reporter la Tinerimea Moldovei, cotidianul Comsomolului Moldovenesc.

Apariția mișcării şi structura ei

Mișcarea Democratică moldovenească a fost creată în urma unei întâlniri a reprezentanților mai multor uniuni creative din Chișinău, la 3 iunie 1988. A fost ales atunci un comitet format din 25 de persoane, marea lor majoritate scriitori, jurnaliști și studenți, majoritatea moldoveni, dar și câțiva evrei, ucraineni și ruși; comitetul a primit misiunea de a fonda Mișcarea Democratică pentru Susținerea Restructurării și de a redacta un program. Din interviul telefonic am aflat că mișcarea a luat naștere în urma unui miting din Chișinău la 27 iunie, „ca expresie a frustrărilor provocate de birocrația care obstrucționează restructurarea republicii". Mișcarea Democratică pentru Susținerea Restructurării este un organism informal, care speră să dobândească recunoaștere ca „organizație sociopolitică", în cadrul unui congres pe care plănuiește să îl țină în martie 1989. Nu are totuși încă permisiunea autorităților să țină acest congres.

Cei care aderă la această mișcare se pot alătura „grupurilor de sprijin" la locurile lor de muncă din satele sau cartierele lor. Comitetul organizației, stabilit la Chișinău, se pare că a reușit să pună pe picioare filiale pe tot teritoriul republicii la nivel de raioane. Potrivit organizatorilor, mai mult de astfel de 300 de filiale existau în ianuarie 1989. Cel puțin unele dintre ele par a fi reușit să obțină din partea oficialităților locale cel puțin o atitudine benevolentă.

Un grup de sprijin/filială poate avea de la 5 la 100 de membri, în funcție de locul unde a luat ființă: kolhoz, sătuc, instituție culturală, întreprindere. În orașele mai mari, cu o populație multietnică, organizatorii grupurilor de sprijin fac eforturi să atragă ucraineni, evrei și orice vorbitor de rusă. Unele grupuri de sprijin au fost înființate și în orașele din afara RSS Moldovenească de către moldoveni care muncesc sau studiază acolo. Programul mișcării, care a fost răspândit pe tot teritoriul republicii în ultimele luni, conține un apendice cu instrucțiuni detaliate, pentru cei interesați să adere despre cum să formeze grupuri de sprijin și cum să se înscrie legal. Până acum însă, autoritățile nu au garantat legalitatea grupului. Sovietskaia Moldavia și Krasnaia Zvezda, în recentele lor atacuri, au vorbit pe un ton dezaprobator despre proliferarea grupurilor de sprijin în orașe, raioane și la nivel local.

Un program realizat de comitetul de organizare a circulat recent în format bătut la mașină în moldovenească, dar și în rusă. Documentul va trebui discutat și aprobat în viitorul congres constitutiv. Comitetul organizator, precum și câteva periodice în limba moldovenească au cerut ca documentul să fie publicat, dar autoritățile au refuzat.

Vladimir SOCOR
Radio Europa Liberă (München) – Raport al secției de cercetare, condusă de dr M. Shafir. Document din „Arhiva 1989", Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca (Traducere de Eliza DUMITRESCU)

RESTITUIRI

STENOGRAMA ȘEDINȚEI CPEX DIN 3 FEBRUARIE

Nicolae Ceaușescu: Discutăm Raportul cu privire la îndeplinirea planului pe luna ianurie și măsuri pentru realizarea integrală a planului pe luna februarie și trimestrul I 1989. Știți toți rezultatele? La producția marfă industrială avem o restanță de 2,4 miliarde lei. Sigur, față de luna ianuarie 1988, aceasta reprezintă 106,4 la sută, dar foarte prost este cu producția de export. În primul rând nu s-au realizat restanțele pe 1988, care trebuiau realizate în prima parte a lunii. De ce nu s-a prezentat, așa cum a fost stabilit, cum s-a realizat această restanță și s-a pus pe global? De ce nu s-a prezentat?

Tov. Ionescu Nicolae: Sunt prezentate la pagina 6, coloana 5.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Metalurgia de ce nu a realizat producția?

Tov. Enache Marin: Tovarășe secretar general Nicolae Ceaușescu, permiteți-mi să raportez că am luat toate contractele pe care le-am avut la Centrala metalurgică și le-am trecut pe luna aceasta, iar la celelalte am făcut planul la export pe anul trecut și în luna februarie vom da în continuare din contractele pe anul trecut.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Ai făcut din 31, 18. De ce? Este restanța pe anul trecut.

Tov. Marin Enache: Contractele au fost pe două unități.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Eu nu discut pe unități; am discutat clar că trebuiau realizate în întregime și ați avut contracte!

Tov. Marin Enache: Așa este!

Tov. Nicolae Ceaușescu: Pe ansamblu, voi n-ați realiat 75 de milioane din 136 de milioane.

Tov. Marin Enache: Suntem cu 15 milioane mai mult decât în luna decembrie 1988.

Tov. Nicolae Ceaușescu: S-a terminat luna decembrie. Nu o discutăm!

Tov. Marin Enache: A fost un volum foarte mare de export.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Față de 136 de milioane n-ați realizat decât 75 de milioane, ceea ce reprezintă 54 la sută din plan. 61 de milioane sunt nerealizate. Aceasta este realitatea!

Tov. Marin Enache: La vămuit am făcut un volum foarte mare.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Întregul plan trebuie să-l prezentați pentru mâine. Toți trebuie, pentru săptămâna viitoare, să prezentați situația, să terminăm toate restanțele! Sub nici un motiv nu se mai poate amâna la nici un minister! Tot ceea ce nu s-a realizat pe luna decembrie 1988, obligatoriu pe lunile februarie și martie trebuie să se realizeze! Planul pe primul trimestru al acestui an trebuie realizat în întregime, fără discuție!

Tov. Marin Enache: Am înțeles, tovarășe Nicolae Ceaușescu!

Arhivele Naționale, Fond CC al PCR – Cancelarie, dosar nr. 3/1989

DIN CAIETUL GREFIERULUI

– Cum se explică faptul că se făcuse două noaptea și inculpatul tot nu pleca acasă?

– Eh, păi nu mai era mult până dimineața.

Bine, bine, nu v-ați întrebat de ce pregetă el să se întoarcă la domiciliu?

– Știu și eu?! Poate că presimțise că cineva a furat lucrurile gazdei sale și se temea să nu cadă banuiala pe el.

●●●

– În sentința judecătoriei se precizează că inculpatul a recunoscut numai parțial faptele. Dar tot inculpatul a declarat că le regretă în totalitate.

●●●

M-au persecutat profesorii de matematică și așa se face că am rămas numai cu zece clase plus patru ani pe care mi i-a dat instanța de fond.

●●●

– Cred că e bine ca părțile să divorțeze, dar nu pentru nepotrivire, ci pentru potrivire de caracter. El un bețiv, iar ea o flușturatică.

vremea

Vremea a fost relativ caldă pentru acea perioadă a anului, deși temperatura aerului a scăzut. Cerul a fost mai mult noros, exceptând sudul țării. Vântul a suflat slab până la moderat, cu intensificări trecătoare la munte și în nord-estul țării din sector nord-vestic. Temperaturile au fost cuprinse între minus 6 și plus 10 grade, mai ridicate în sud-est. Pe alocuri s-a semnalat ceață. În București, vremea a fost caldă pentru luna februarie. Cerul a fost degajat, iar vântul a suflat slab până la moderat. Dimineața s-a produs ceață.

Departamentul Internațional al PCUS: „Plecarea lui Ceaușescu poate fi însoțită de evenimente chiar dureroase"

La începutul lui februarie 1989, Departamentul Internațional al CC al PCUS (DICCPCUS) înainta două memorandumuri lui Alexandr Iakovlev, ideologul comuniștilor sovietici. Documentul a ajuns și pe biroul lui Mihail Gorbaciov.

Memorandumurile concluzionau că partidele comuniste înființate de URSS pe model stalinist în statele „eliberate" de Moscova sau cu participarea ei și-au epuizat rolul și că „în România persistă atmosfera opresivă a cultului personalității al regimului autoritar al lui Ceaușescu. Căutând să izoleze țara de influența noastră, el încearcă acum să se îmbrace în hainele «luptătorului pentru puritatea socialismului» și indirect pune înainte argumente împotriva noastră. Sunt posibile unele erupții de nemulțumire în țară, dar este improbabil ca ele să se răspândească în prezent. Situația se va schimba, cel mai probabil, numai o dată cu plecarea lui Ceaușescu, care poate fi însoțită de evenimente chiar dureroase". Departamentul Internațional din cadrul CC al PCUS și o comisie specială care purta numele șefului său, Bogomolov, îi transmiseseră lui Aleksandr Iakovlev două memorandumuri intitulate „Despre strategia relațiilor cu țările socialiste europene" și „Schimbările din Europa Răsăriteană și consecințele lor asupra URSS". Raportul prezenta și scenarii și se spunea că pentru Moscova mișcarea lină spre democratizare, cu formarea unei republici socialiste parlamentare sau prezidențiale „este pentru noi preferabilă". „Scenariul favorabil: Au loc schimbări în conducerea politică a țării. Ca rezultat, N. Ceaușescu este înlocuit de politicieni rezonabili capabili să îndeplinească reformele radicale și ideile reînnoirii socialismului. Scenariul pesimist: Prezenta conducere a țării rămâne pe loc și continuă politica. (...) Dacă însă conducerea alege să ignore obiectivul îmbunătățirii nivelului de trai al populației și deturnează resursele obținute pentru realizarea unor noi proiecte ambițioase, nu se poate exclude o explozie socială".

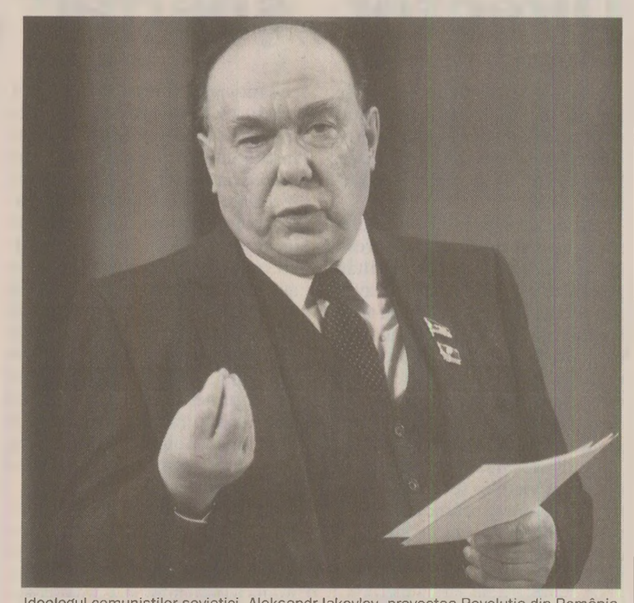

Ideologul comuniștilor sovietici, Aleksandr Iakovlev, prevestea Revoluția din România încă din februarie 1989 Foto: Serghei Guneev/RIA Novosti/AFP/MEDIAFAX

Andrei BĂDIN

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU

Casa de copii școlari nr. 9, București, încadrează, conform Legii 12/1971, mecanic de întreținere cu autorizație de fochist.

Asociație locatari încadrează îngrijitoare bloc.

Caut femeie îngrijire copil zona Pantelimon.

VÂNZĂRI

Pian Farster de concert cu coadă scurtă 1,35 x 1,60, cu mecanică englezească, în stare perfectă și magnetofon Telefunken AEG, Șura Mică, jud. Sibiu.

Trabant 601 limuzină nou, televizor alb-negru, baterii ceas. Cumpăr telecomandă Panasonic Nv 460 sau similar. Aștept provincia.

Mașină tricotat Singer cu cartelă perforată, butelie dublă, scurtă nutrie, hol Luiza, toate noi. Cumpăr televizor color.

Telecolor sigilat, fustă și rochie blue jeans prespălate, patine Jofa, scurtă piele modernă, radiocasetofon auto, blue jeans Levi's 48, haină astrahan veritabil și imitație blană.

Vând stație de voci Yamaha 300 W și difuzoare de putere, radio dublu casetofon GF 66 Sharp.

amintiri

Spray-ul Farmec verde, produs la Cluj-Napoca, imita „capitalistul" Fa

tv 4 februarie 1989

13:00 Telex

13:05 La sfârșit de săptămână

Muzică populară cu Filuța Bogdan, Valeriu Sfetcu

România pitorească. Itinerarii botoșănene. Redactor Mădălina Tudor

Cântece pentru dumneavoastră cu Denis Ștefănescu

Din universul desenului animat

Caleidoscop ieșean

Opereta și interpreții ei: Cleopatra Melidoneanu

Telesport

Prognoza meteo pe luna februarie

Melodia lunii ianuarie: autor Ion Cristinoiu; solistă Denis Roman

Redactorii ediției: Liviu Tudor Samuilă, Irina Nistor

14:45 Săptămâna politică

15:00 Închiderea programului

19:00 Telejurnal

19:25 Sub tricolor, sub roșu steag. Versuri patriotice, revoluționare. Redactor Mihaela Macovei.

Regia Domnița Munteanu

19:40 Teleenciclopedia. Comori ale pământului.

Aventura cunoașterii: Energia atomică

Evoluția omului

Redactori: Cornelia Rădulescu, Ioan Ionel

20:10 Iarna românească.

Redactorii emisiunii: Mariana Șoitu, Marin Traian

21:05 Film artistic. Steaua baletului. Producție a studiourilor sovietice. Cu: Tatiana Katkovskaia, Valeri Panarin, Evgheni Morgunov, Tatiana Okunevskaia, Galea Gorșkova, Andrei Veselovski. Regia Aleksei Mișurin

22:05 Telejurnal

22:15 Melodii de neuitat. Redactor Florentina Satmari

22:30 Închiderea programului

Poante la pătrat

ORIZONTAL: 1) Căzut la o lucrare practică de strungărie – Așezat în față, chiar, tot de note scăzute are parte. 2) Un anume gen de literatura... enigmistică. 3) A lucra în producție – Este pentru... contra. 4) Un fel de a turna... fără să curgă nimic (sic!) – Și la mijloc și la marginea bazinului. 5) Reprezentative selecționate din lotul mare. 6) Înregistrate la contor! – Tip de slujbă în Orient – Unul de prin părțile locului. 7) Trecere în fire... sui-generis – Un om cu frica-n sân. 8) Îl mănâncă pielea... dar nu se scarpină – Un fel de lucru pe apucate. 9) Marchează un gol perfect valabil – Greșeală sancționată de părinți. 10) Prinși în cuie... fără ciocan (sg.) – Trage cu vârf și îndesat.

VERTICAL: 1) Distracție inofensivă, desfășurată în aer liber spre deliciul tribunelor. 2) Cunoscut din cele mai vechi timpuri. 3) Calitate de bere apreciată la o gustare – La malul Mării Marmara! 4) I se recomandă un tratament cu calmante. 5) Timp pierdut în tinerețe prin distracții! – Țărm pustiu! – Cunoscută în trecut într-o mai mică măsură. 6) Aici e vorba de albine. 7) Prevăzută pentru plata în rate. 8) Părțile unui mecanism! – Ce înseamnă a pofti, pentru ceea ce singur dai – Certificat de vechime. 9) Dă cep la butoi și... se apucă de băut – Ținută de rigoare, uneori foarte aferată. 10) Întinse pe laviță... las'că au și motive (reg.) – Scapă uscat... de la scăldat.

Dicționar: IMAN

Revista Rebus, nr. 7/1989

1	2	3	4	■	6	7	8	9	10
2								■	
3							■		
4				■					
5									
6		■					■		
7				■				■	
8		■							■
9					■				
10						■			

Pagini realizate cu sprijinul AGERPRES Agenția Națională de Presă AGERPRES